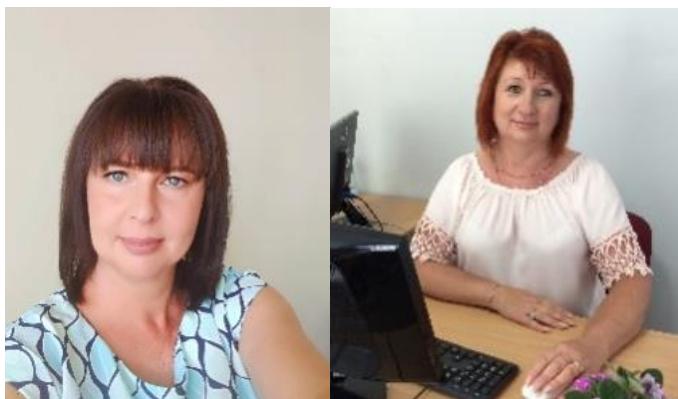

Воробець Вікторія Вікторівна, заступник директора Наукової бібліотеки
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID 0000-0003-4102-9785

Турянця Наталія Георгіївна, заступник директора Наукової бібліотеки
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

УДК 027.7(477.87)+021.1:37.011.33А

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА РОБОТА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ЯК СКЛАДОВА ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В. В. Воробець, Н. Г. Турянця

Ужгородський національний університет
Наукова бібліотека

Анотація: У статті представлено особливості культурно-просвітницької роботи Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету, її значення у популяризації всіх напрямів діяльності бібліотеки та піднесення її іміджу.

Ключові слова: Наукова бібліотека Ужгородського національного університету, культурно-просвітницька робота, імідж бібліотеки.

Культурно-просвітницька робота є невід'ємною складовою діяльності Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету, яка спрямована на забезпечення освітніх, інформаційних, дозвільних потреб користувачів, на формування позитивного іміджу бібліотеки. Для користувачів

книгозбірні бібліотеки є не лише джерелом інформації, а й середовищем культурного збагачення, центром неформального спілкування, місцем відпочинку, проведення дозвілля завдяки масовим заходам. Просвітницька робота здійснюється в поєднанні таких видів діяльності, як інформування, популяризація та пропаганда читання. Поєднання кращих традицій і методів виховання та прогресивних сучасних підходів дозволяє впливати на розвиток студентів, формувати їх духовний світ на основі гуманістичних цінностей.

Упродовж 2019 року Науковою бібліотекою використовувалися такі форми культурно-масової роботи: тематичні книжкові виставки, відкриті перегляди, презентації, вечори, творчі зустрічі, екскурсії.

Свідченням ефективності культурно-просвітницької діяльності бібліотеки є те, що до заходів дедалі більше долучаються відомі громадські діячі та провідні вчені; представники дипломатичного корпусу; іноземні вчені; іноземні гості; представники громадських організацій.

Кожного року в Науковій бібліотеці УжНУ проводиться близько 300 різноматематичних книжкових виставок, частина яких є складовим і необхідним сегментом комплексних акцій – наукових конференцій, читань, круглих столів, науково-просвітницьких заходів. Серед інноваційних форм роботи використовуються такі, як віртуальні виставки, віртуальне інформування, буктрейлери, книжкові інсталяції. Переглянувши саме виставку, як традиційну, так і віртуальну, читач отримує уявлення про фонд бібліотеки, стиль роботи.

На думку М. М. Медведь, бібліотека високо цінує та зміцнює свої відносини з читачами, тому й сміливо йде на будь-які радикальні зміни в своїй роботі, адже сучасні користувачі віддають перевагу новим технологіям [1, с. 90].

Зупинимося на кількох заходах проведених у 2019 році. Так, у березні 2019 року в Ужгородському університеті проходила Міжнародна наукова конференція «Карпатська Україна – незалежна держава», присвячена 80-річчю проголошення Карпатської України. За традицією та пошаною до такої величної події в Закарпатті працівниці Наукової бібліотеки Ужгородського університету оформили тематичну виставку, яку з великим захопленням розглядали майже всі учасники конференції та студенти.

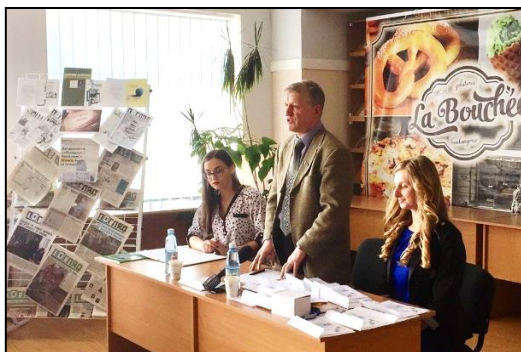

15 березня 2019 року у Києві, в Музеї книги та друкарства України, відбулося урочисте відкриття виставки «Срібна земля. Культурний ренесанс:

кінець XVIII – перша половина XIX століття», присвяченій золотій добі релігійного, культурного, освітньо-наукового та національного відродження на Закарпатті. В експозиції було представлено першу друковану закарпатську Біблію (1804), історичні праці Іоана Базиловича, першу на землях Західної України друковану граматику української мови «Grammatica Slavo-Ruthena» Михайла Лучкая, яка принесла автору європейське визнання, а також його церковні проповіді, копії рукописів Василя Довговича та ін. Виставку створено на основі рідкісних друкованих видань та копій рукописів, оригінали яких зберігаються в Науковій бібліотеці Ужгородського національного університету. Виставку представляли завідувач відділу стародруків та рідкісних видань Наукової бібліотеки [Юлія Мателешко](#) та завідувач сектору абонементу інженерно-технічної літератури Наукової бібліотеки УжНУ [Марина Медвідь-Чірібан](#).

У Науковій бібліотеці університету відбулися урочистості з нагоди святкування 20-річчя з часу заснування друкованого студентського видання «Погляд», які прикрасила виставка періодичних видань «І “Поглядом” єдиним...», на якій було представлено публікації від перших випусків до сьогодення.

Працівниками читальної зали, разом із організаторами культурно-мистецького проекту «Стилет і стилос», було проведено літературний вечір до Дня святого Валентина. Прекрасним доповненням цієї зворушливої зустрічі стала книжкова виставка «Любов небесна, любов земна...».

Науковці вузу радо проводять конференції, зустрічі, презентації у сучасній читальній залі бібліотеки. У чудовій творчій обстановці відбулася презентація монографічного дослідження деканеси філологічного факультету, доцентки кафедри журналістики Ужгородського національного університету Галини Шумицької «Через діалог до взаєморозуміння в мультилінгвальному просторі: регіональна рецепція мовних новацій в освітній сфері».

З великим зацікавленням пройшла зустріч з Іваном Васильовичем Хлантаю – українським фольклористом, літературознавцем, бібліографом, педагогом. Заслужений діяч мистецтв України (2004) Іван Хланта є відомим збирачем закарпатської народної творчості і мудрості. Відомий літературознавець із презентацією свого унікального творчого доробку передусім завітав в Наукову бібліотеку Ужгородського національного університету, адже для нього ця книгозбірня є особливою та рідною. Іван Васильович працював бібліографом в університетській бібліотеці,

де і розпочав здійснювати свої активні наукові та бібліографічні пошуки і дослідження.

За підтримки Генерального консульства Словацької Республіки в Ужгороді відбулася презентація фотопублікації «Чехословацький світ у Карпатах» словацького дипломата Владіміра Куштека.

Наукова бібліотека Ужгородського університету стала локацією для роботи міжнародної наукової конференції, присвяченої 25-літтю відкриття словацького відділення та 5-й річниці чеського відділення філологічного факультету вишу. Розділити радість святкування цих подій в Ужгородський університет прийшло багато поважних гостей, серед яких Генеральний консул Словацької Республіки в Ужгороді Мірослав Мойжіта, почесний консул Словацької республіки в Україні Олег Адамчук, заступник міського голови Ужгорода Олександр Білак, проректор Ужгородського університету Мирослава Лендьел та деканеса філологічного факультету УжНУ Галина Шумицька.

У рамках конференції функціонували книжкові виставки з фондів книгозбірні. Це «Сучасна славістика в Україні та Європі», «До 25-ліття

словацького відділення та 5-ліття чеського відділення», «Історія Закарпаття першої половини ХХ століття» та «Література про Томаша Масарика».

Працівники бібліотеки радо долучилися до щорічної акції «Всеукраїнський радіодиктант національної єдності», яку провело Українське радіо до Дня української писемності та мови.

У читальній залі експонувалася Мандрівна виставка плакатів «Під провідною зіркою науки», присвяченої життєвому, науковому й творчому шляху відомого польського фізика Маріана Смолюховського (1872–1917), чий вклад у науку прирівнюють до внеску Ньютона.

У наш інформаційний вік головний зміст просвітницької діяльності не змінюється, але з розвитком нових технологій і потреб молодого покоління до нових видів інформаційних ресурсів виникає потреба у їхньому впровадженні під час проведення культурно-просвітницьких заходів та пропаганди читання. Наукова бібліотека Ужгородського університету організувала та

провела засідання круглого столу на тему «Інноваційні види бібліотечного сервісу як основна стратегія сучасної бібліотеки». Для роботи круглого столу були запрошені представники публічних та освітянських бібліотек міста Ужгорода. А саме: Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Ф. Потушняка, Ужгородський інститут культури і мистецтв, Закарпатська академія мистецтв, Медична бібліотека Закарпатського обласного медичного інформаційно-аналітичного центру та Ужгородська міська централізована бібліотечна система.

Хорошим показником іміджу бібліотеки є співпраця із закордонними установами та організаціями, які за допомогою культурно-просвітницьких заходів залучені до спільних проєктів. 26 лютого бібліотеку імені Міклоша Берчені, яка є одним із підрозділів Наукової бібліотеки університету, відвідав Надзвичайний Посланник і Повноважний Міністр, заступник голови місії Угорщини в Україні Ласло Чаба Пап. Гість виступив перед студентами та викладачами з лекцією «Міжнародні відносини та зв'язки між Угорщиною та Україною».

У цьому ж підрозділі бібліотеки 5 листопада 2019 року влаштували круглий стіл «Літо, яке змінило світ» у контексті Тижня Німеччини в Україні. Зустріч провела громадська організація «Партнерське об'єднання Дармштадт-Ужгород» за сприяння Посольства Німеччини в Україні та Генерального консульства Угорщини в Ужгороді.

Одним із найважливіших культурних та професійних досягнень Наукової бібліотеки у 2019 році була підготовка та реалізація великої

виставки документальних фотографій «Оксамитова революція», приуроченої до 30-ліття пам'ятних подій у Чехословаччині, у результаті яких радикально змінено соціальну систему та життя центральноєвропейських країн.

Даний урочистий захід організували Генеральний консул Словацької Республіки в Ужгороді Мірослав Мойжіта у співпраці з Генеральним консулом Чеської Республіки у м. Львові Павлом Пешекком. Вони насамперед розповіли про те, що Оксамитова революція у 1989 році почалася з найбільшої студентської демонстрації й призвела до падіння тоталітарного комуністичного режиму, а згодом утворення двох окремих держав – Чехії та Словаччини. В урочистому відкритті виставки взяли участь представники дипломатичного корпусу, обласної і міської влади, митці, студенти та академічні працівники університету.

Ще одною чудовою формою пропаганди діяльності Бібліотеки є тематичні екскурсії, які проводяться, як для студентів, викладачів, так і для гостей.

13 травня в Ужгородському національному університеті відбувся день відкритих дверей. Із цього приводу до Наукової бібліотеки університету завітали вчителі закладів середньої освіти з міста Мукачева. Модератором цієї зустрічі виступив проректор з науково-педагогічної роботи Ігор Король ([Ihor Korol](#)). Гості мали можливість детальніше познайомитися з історією, сьогоденням та майбутніми планами розвитку книгозбірні під час екскурсії, яку особисто провела директор Наукової бібліотеки, канд. філол. Наук [Марія Медведь](#). Особливістю заходу стало знайомство з рідкісними книгами, про які із захопленням розповіла завідувачка краєзнавчого відділу «Карпатика» [Марія Чорній](#).

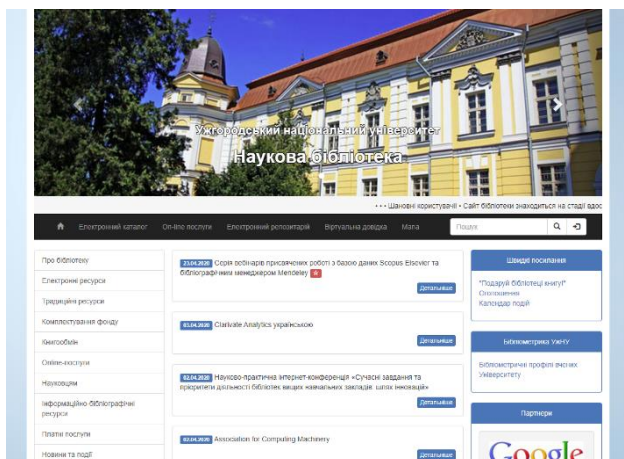

Надзвичайно цікавими та пізнавальними є екскурсії до відділу рукописів та стародруків Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету. Сьогодні у фонді відділу, котрий є джерельною базою для сучасних досліджень, зберігається 20576 унікальних рукописних та друківаних пам'яток XV–XIX століть. Колекція формувалася понад чотирьохсот століть і є унікальним джерелом відомостей із загальної центральноєвропейської та вітчизняної історії, історії культури, книги та книгознавства.

Усі матеріали виставок, презентацій та інших заходів були представлені на веб-сайті бібліотеки, у засобах масової інформації – пресі, радіо, телебаченні, інформаційних Інтернет-виданнях та соціальних мережах. Виходячи на новий інформаційний рівень обслуговування користувачів, працівники книгозбірні шукають нові шляхи поширення та популяризації роботи бібліотеки.

Розширенню інформаційних можливостей книгозбірні найбільше допомагає оновлений сайт бібліотеки, найголовніша функція якого інформувати користувача та поширювати ресурси. Потужним електронним ресурсом власної генерації став новий бібліотечний сайт (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua>), на якому представлена вся інформація про бібліотеку, її діяльність, послуги, зібрано багато корисної інформації, як для студентів, науковців, так і для абітурієнтів [2].

Порівняно з минулими роками відвідуваність сайту Бібліотеки у частині культурно-просвітницької роботи значно зростає. Це свідчить про все більшу зацікавленість інтернет-відвідувачів бібліотеки віртуальними виставками, суспільно значущими базами даних, електронним каталогом.

Використання соціальних мереж встановлює більш тісний контакт з нашими віртуальними читачами. Збільшуються категорії віддалених від бібліотеки користувачів – «віртуальний користувач». Популяризації бібліотеки активно сприяє її присутність в соціальних мережах «Фейсбук», «Твіттер», «Інстаграм». Таким чином, створивши сучасну модель бібліотечного сервісу, Наукова бібліотека Ужгородського національного університету зробила впевнений крок назустріч сучасним запитам користувачів, адже впровадження нових інформаційних технологій в свою діяльність – це не лише вимога часу, а й запорука успіху [3, с.11].

Як зазначає Н. Г. Солонська, культурно-просвітницька діяльність установи незмінно виконує свою важливу і відповідальну роль, ускладнюючи і збагачуючи свою функцію. Її найважливіше завдання – активна, ініціативна позиція в справі залучення уваги насамперед наукової спільноти щодо інтенсивного використання документів на всіх носіях інформації, що зберігаються у фонді книгозбірні, в інтересах розвитку науки, економіки, технологій, культури. Таку можливість роботи з науковою громадськістю дає цілий спектр наукових, науково-просвітницьких, культурно-просвітницьких та ін. заходів, що проводяться в інтересах розвитку науки, освіти і культури, розвитку суспільства. Нині для культурно-просвітницької діяльності – період створення нових концепцій і моделей активнішого спілкування з суспільством; пошук форм ефективнішого поширення знань, наукових досягнень, корисної інформації, створення дедалі більшої комунікації між членами суспільства; залучення його в мережу традиційних та електронних бібліокомунікацій [4].

Література:

1. Медведь М. М. Наукова бібліотека та її роль у навчальному та науковому процесах університету. *Міжнародний науковий вісник* : зб. наук. пр. ; редкол. :

І. В. Артёмов (голова) та ін. Ужгород : ДВНЗ “Ужгор. нац. ун-т”, 2018. Вип. 1 (17). С. 88–93.

2. Медведь М. М. Впровадження інноваційних видів бібліотечного сервісу – основа сучасної стратегії розвитку Наукової бібліотеки Ужгородського університету. *Сучасні завдання та пріоритети діяльності бібліотек вищих навчальних закладів: шлях інновацій* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 15–19 черв. 2020) ; ДВНЗ “Ужгор. нац. ун-т”, Наук. б-ка. Ужгород, 2020. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/conference/83/index>

3. Медведь М. М. Політика інноваційних впроваджень у роботу Наукової бібліотеки Ужгородського університету. *Використання інструментів веб-технологій як основа розширення бібліотечних онлайн-послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 18–25 черв. 2019 р.) ; ДВНЗ “Ужгор. нац. ун-т”, Наук. б-ка. Ужгород, 2019. URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/conference/82/index>

4. Солонська Н. Г. Імідж і культурно-просвітницька діяльність сучасної бібліотеки. URL: <http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/msd/1111sol.pdf>

КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ РАБОТА НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ УЖГОРОДСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА

В. В. Воробец, Н. Г. Туряница

Ужгородский национальный университет
Научная библиотека

Аннотация: В статье представлены особенности культурно-просветительской работы Научной библиотеки Ужгородского национального университета, ее значение в популяризации всех направлений деятельности библиотеки и повышения ее имиджа.

Ключевые слова: Научная библиотека Ужгородского национального университета, культурно-просветительская работа, имидж библиотеки.

**THE CULTURAL AND EDUCATIONAL WORK OF THE SCIENTIFIC
LIBRARY OF THE UZHGOROD NATIONAL UNIVERSITY AS A
COMPONENT OF THE UNIVERSITY EDUCATION SYSTEM**

V. Vorobets, N. Turyanytsya

Uzhgorod National University
Scientific Library

Abstract: The article presents the peculiarities of cultural and educational work of the Scientific Library of Uzhgorod National University, its importance in the promotion of all areas of activity of the library and the promotion of its image.

Keywords: Uzhgorod National University Scientific Library, cultural and educational work image of the library